

В. Рижиков, д-р пед. наук, проф.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ
І. Добрянський, д-р пед. наук, проф.
Університет сучасних знань, Київ
О. Сторубльов, канд. техн. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ЯК СТРУКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У СУЧАСНОМУ КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У цій науковій статті представлені різні компоненти теорії навчання, зокрема: її зміст, принципи, методи та систематичні принципи забезпечення патріотичної підготовки майбутніх офіцерів у системі військової освіти України відповідно до сучасних політичних реалій. Процес навчання досліджено як складову системи професійної підготовки офіцерів в сучасних умовах Збройних Сил України.

Особливою необхідною умовою формування сучасного військовослужбовця як особистості є взаємопов'язані питання мети підготовки персонажів та законів розвитку суспільства, оскільки всебічний розвиток особистості військовослужбовця є необхідною об'єктивністю розвитку Збройних Сил з урахуванням викликів часу: науково-технічний прогрес та політичні реалії. Матеріальна основа діяльності Збройних Сил повинна бути представлена високорозвиненою, науково-технічною, сучасною зброєю, але для цього потрібні відповідні люди з передовими здібностями, з розблокованим технічним та інноваційним потенціалом, щоб мати можливість керувати такою військовою технікою.

Проведено теоретичний науковий аналіз змісту, принципів та методів патріотичного виховання військовослужбовців. Визначено значення патріотизму та його вплив на ефективну професійну діяльність офіцера Збройних Сил. Методологічною основою процесу патріотичного виховання офіцерів є наукова теорія переживання, яка зумовлює єдність історії та логіки в рамках педагогічного процесу, методологічний аналіз дидактичних визначень, фактів, подій та методичного змісту на підготовці офіцерів, знання теоретичних основ нормативно-навчальних дисциплін, реалізація циклу практичної та тактичної підготовки.

Сучасна система освіти, спрямована на патріотизм серед службовців, повинна регулюватися такими принципами: громадянський орієнтований процес виховання, зв'язок між розвитком особистості та особливостями військової служби, що базується на позитивних рисах навчального процесу, гуманізація освіти, єдність освітніх впливів.

Основна мета вищої військової освіти - сприяти розвитку офіцера - справжнього патріота та глибокого професіонала своєї справи, здатного самостійно вказати та вирішити професійні питання у так званому суспільстві ризиків.

Ключові слова: теорія виховання офіцерів, патріотизм, зміст та принципи виховання, підготовка військовослужбовців.

УДК 355/359.08

Ю. Черних, канд. техн. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ
О. Черних, старший науковий співробітник
Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, Київ

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2019.41.43-48>

ПРОБЛЕМА ГАРАНТУВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ: ПІДСУМКИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті з урахуванням основних визначень щодо якості освіти, які прийняті на міжнародному та національному рівнях, досліджується стан якості підготовки курсантів - випускників тактичного рівня у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти на основі оцінювання майбутніми офіцерами основних складових власної компетентності, а також аналізуються основні чинники, що, на думку випускників, сприятимуть підвищенню якості підготовки військових фахівців.

Якість підготовки майбутні офіцери оцінюють як основні складові власної компетенції. Проаналізовано основні фактори, що сприяють підвищенню якості підготовки військових спеціалістів.

З метою оцінки якості підготовки військових спеціалістів під час проведення науково-дослідної роботи серед випускників ВВНЗ проведено соціологічне дослідження. Основна увага приділяється проблемі виявлення сучасного стану якості підготовки військових спеціалістів та виявлення факторів, які підвищуватимуть ефективність навчального процесу в ВВНЗ.

Дослідження проводились у семи провідних ВВНЗ: Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Харківському національному університеті ПС, Військовій академії (м. Одеса), Інституті бронетанкових сил Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Житомирському військовому інституті, Військовому інституті зв'язку та інформатизації, Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Якість підготовки військових спеціалістів розглядали з точки зору самоперевірки випускників, а саме: усвідомлення власного професіоналізму; можливості реалізації індивідуальних здібностей і схильностей; оволодіння методикою самоосвіти, самовдосконалення; психологічній готовності до професійної діяльності; компетентності; здатності успішно виконувати службові обов'язки у військах.

Плануючи соціологічне дослідження, усі питання були об'єднані у п'ять основних блоків: соціально-демографічні характеристики респондентів; рівень готовності випускників до виконання службових обов'язків у військах, силах (формування відповідних компетенцій); зміни (напрями вдосконалення) змісту та методів навчання у ВВНЗ, які пропонують випускники для підвищення якості власного навчання; організаційні заходи, які, на думку майбутніх офіцерів, повинні використовуватися для підвищення якості підготовки військових спеціалістів; фактори, які викликають занепокоєння для випускників після закінчення навчання.

Ключові слова: якість навчання, професійна компетентність, випускник вищого військового навчального закладу, соціологічне опитування.

Постановка проблеми. На сьогодні проблема оцінювання якості освіти набула особливої актуальності. Разом з тим, її розв'язання залишається все ще малодослідженим явищем, особливо, що стосується сфери підготовки військових фахівців з

вищою освітою тактичного рівня. Одним з напрямів серед подібних досліджень є проблема оцінювання якості підготовки військового фахівця та формування його особистості.

Оцінку й самооцінку якості професійної підготовки випускників вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти (далі – ВВНЗ) відносять до основних елементів зворотного зв'язку. Останній є обов'язковою складовою процесу управління освітньою діяльністю, має використовуватися на всіх її етапах та стадіях і базуватися на певних методологічних, методичних та організаційних засадах. Застосування зворотного зв'язку в освіті дає можливість систематично відстежувати ефективність освітнього процесу, доцільність та обґрунтованість прийнятих рішень, відповідність отриманих результатів тим, що передбачалися, а також сприяє виявленню відхилень від запланованих параметрів якості та усуненню несприятливих наслідків функціонування системи. Останнім часом у педагогічному середовищі є намагання актуалізувати питання самооцінювання якості підготовки фахівців з вищою освітою на засадах компетентнісного підходу із застосуванням методів соціології, що, на нашу думку, є перспективним напрямом розв'язання цієї педагогічної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати опрацювання низки науково-педагогічних, методичних та інших інформаційних джерел з питань діагностики якості вищої освіти та управління нею свідчать про необхідність розроблення відповідної теорії, яка б сприяла наданню навчально-виховному процесу більш цілеспрямованого та керованого характеру. Чільне місце у подібній теорії має посісти моніторинг якості освіти і такі його складові як оцінювання та самооцінювання тих, хто навчається.

У теорії й практиці освіти існують різні підходи до подібного моніторингу. Одні вчені й практики (П. Анісімов, В. Зуєв, О. Майоров, Л. Шибяєва) розглядають моніторинг як засіб удосконалювання системи інформаційного забезпечення управління освітою, інші (А. Галаган, В. Качерманьян, А. Савельєв, Л. Семушина) – як підвищення ефективності стратегічного планування розвитку вищої професійної освіти. В. Кальней, Н. Михайлова, Н. Селезньова використовують моніторинг як засіб оцінки якості освіти. І. Вавілова, Л. Виноградова, С. Горбатков, І. Єлісєєв, В. Лукманов, Т. Макарова, Е. Мухортова, Н. Нікітін, А. Сапронов, Г. Скок розглядають моніторинг як інформаційну основу в системі оцінювання й управління якістю освіти на рівні навчального закладу.

Мета статті: проаналізувати поточний стан якості підготовки курсантів-випускників тактичного рівня у ВВНЗ на основі оцінювання майбутніми офіцерами основних складових власної компетентності та дослідити чинники, що, на думку випускників, сприятимуть підвищенню якості підготовки військових фахівців для підготовки рекомендацій щодо її покращення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Законі України “Про вищу освіту” якість вищої освіти визначено як рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти [1].

Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO) розроблено серію стандартів ISO-9000, де описано основні положення систем управління якістю і визначено термінологію для систем управління якістю. У 2008 року набрав чинності відповідний державний

стандарт України ДСТУ ISO 9004-2008 [2]. Поняття “управління якістю” у зазначеному стандарті визначено таким чином: “...скоординована діяльність, яка полягає у спрямуванні та контролюванні організації щодо якості”, а система управління якістю – “...система управління, яка спрямовує та контролює діяльність організації щодо якості”.

Відповідно до ідеології загального управління якістю – TQM (Total Quality Management) у державному стандарті України ДСТУ ISO 9004-2008 встановлено вісім принципів управління якістю. До одного з них – прийняття рішень на підставі фактів – можна віднести аналіз результатів зворотного зв'язку функціонуючої системи. При цьому встановлено, що основними функціями першого виду зворотного зв'язку є такі: систематичне відстежування як саме здійснюється освітня діяльність; виявлення яких результатів досягнуто; здійснення відповідного аналізу та підготовка обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення освітнього процесу.

На міжнародному рівні Європейською Асоціацією з гарантування якості ENQA розроблено відповідні стандарти забезпечення якості вищої освіти [3, 4], де одним із засобів зворотного зв'язку, є проведення соціологічних опитувань, у тому числі, в режимі самооцінювання тих, хто навчається. Щодо зворотних зв'язків у системі вищої військової освіти, то їх можна умовно розділити на два види [5]. Перший з них – це зворотний зв'язок, що застосовується в межах освітньо-виховного процесу ВВНЗ. Другий – характеризує якість підготовки військових фахівців під час виконання ними службових обов'язків на первинних посадах у військах (силах) після завершення навчання у ВВНЗ.

З метою оцінювання якості підготовки військових фахівців у ході виконання науково-дослідної роботи (шифр “Моніторинг”) із курсантами тактичного рівня підготовки - випускниками ВВНЗ було проведено емпіричне соціологічне дослідження [6]. При цьому, головну увагу було приділено проблемі виявлення поточного стану якості підготовки військових фахівців та визначення чинників, що, на думку опитаних випускників, більшою мірою сприятимуть підвищенню ефективності навчально-виховного процесу у ВВНЗ.

Тип дослідження – опитування думки курсантів-випускників з використанням розроблених анкет.

Генеральна сукупність у ході дослідження складала 1179 осіб, згідно із відомістю щодо чисельності курсантів-випускників. Вибіркова сукупність – 920 осіб. Вибірку зроблено в семи провідних ВВНЗ: Національна академія сухопутних військ, Харківський національний університет повітряних сил, Військова академія (м. Одеса), Інститут танкових військ Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, Житомирський військовий інститут, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації, Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка). Вибірка репрезентативна щодо віку, напряму підготовки курсантів, місця їхнього проживання і досвіду служби до вступу у ВВНЗ та соціального походження. Похибка не перевищує одного відсотка.

Якість підготовки військових фахівців розглядалася з точки зору самоаналізу, рефлексії випускників, а саме: усвідомлення ними власного професіоналізму; можливість реалізації індивідуальних здібностей та схильностей; оволодіння методологією самоосвіти,

самовдосконалення; психологічна готовність до професійної діяльності; компетентність; здатність до успішного виконання посадових обов'язків у військах.

Під час планування соціологічного дослідження усі питання було зведено у п'ять основних блоків:

I. Соціально-демографічна характеристика респондентів;

II. Рівень готовності випускників до виконання посадових обов'язків у військах, силах (сформованість відповідних компетентностей);

III. Зміни (напрями удосконалення) в змісті та методиці навчання у ВВНЗ, запропоновані випускниками, для підвищення якості їх власної підготовки;

IV. Організаційні заходи, що, на думку майбутніх офіцерів, слід вжити для підвищення якості підготовки військових фахівців;

V. Чинники, що більшою мірою турбують випускників по завершенні навчання;

Підсумки опитування

I. Соціально-демографічна характеристика опитаних випускників (у % від загальної чисельності респондентів):

а) вік (повна кількість років на момент опитування): 1) 20 – 8,5 %; 2) 21 – 35,5 %; 3) 22 – 42,9%; 4) 23 – 7,0%; 5) 24 – 3,0%; 6) 25 – 1,3%; 7) 26 – 1,2%; 8) 27 – 0,3%; 9) 28 – 0,2%;

б) стать: 1) чоловіча – 97,0%; 2) жіноча – 3,0%;

в) сімейний стан: 1) неодружений – 69,4%; 2) планують одружитися найближчим часом – 19,5%; 3) одружений – 11,1%; 4) мають дітей – 4,1%;

г) з якої родини походять: 1) робочого – 39,6%; 2) військовослужбовця – 23,9%; 3) державного службовця – 13,1%; 4) підприємця – 8,4%; 5) селянина – 6,9%; 6)

інтелігенції – 6,5%; 7) фермера – 0,9%; 8) інше – 0,7 %;

д) у яких регіонах країни проживали до вступу у ВВНЗ: 1) західний – 24,4%; 2) центральний – 23,2%; 3) північний і м. Київ – 22,7%; 4) східний – 18,1%; 5) південний – 11,6%;

е) у яких типах населених пунктів проживали до вступу у ВВНЗ: 1) районний центр – 30,4%; 2) село – 31,4%; 3) обласний центр – 21,6%; 4) місто обласного підпорядкування – 11,9 %; 5) м. Київ – 4,7%;

ж) чи мали досвід проходження військової служби до вступу у ВВНЗ: 1) проходили військову службу за контрактом – 4,3%; 2) проходили строкову військову службу – 5,3%; 3) навчалися у військовому ліцеї – 10,6%; 4) навчалися у ліцеї з посиленою військово-

фізичною підготовкою – 22,5%; 5) не проходили військову службу та не навчалися у військовому ліцеї (ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою – 57,3%;

з) чи виконували обов'язки молодшого командира під час навчання у ВВНЗ: 1) так, протягом усього навчання – 9,6%, 2) так, більш як 2 роки – 3,5%; 3) так, від 1 року до 2 років – 3,8%; 3) так, менше 1 року – 7,3%; 5) ні, не виконували – 75,7%;

к) за яким напрямом навчалися у ВВНЗ: 1) інженерний – 56,8%; 2) командний – 38,0%; 3) гуманітарний – 5,0%.

Відтак, якщо представити узагальнену соціально-демографічну характеристику респондентів у вигляді портрету середньостатистичного випускника ВВНЗ, то він виглядатиме так. Це - особа чоловічої статі, віком 21 – 22 роки, неодружений, не має дітей, походить з родини робочого чи військовослужбовця, проживає, переважно, у західному, північному і центральному регіонах України, мешкає в районному центрі чи в селі, не проходив строкової військової служби чи військової служби за контрактом до вступу у ВВНЗ, не виконував обов'язків молодшого командира під час навчання, навчається за інженерним напрямом.

II. Рівень готовності випускників до виконання посадових обов'язків у військах (силах).

Інтегральні дані щодо рівня готовності випускників до виконання посадових обов'язків у військах, силах зведено у таблицю 1.

Серед представлених у ній процесуальних показників менш сформованими, відносно інших, за результатами самооцінки випускників є такі:

володіти озброєнням та військовою технікою підрозділу, здійснювати їх технічне обслуговування та зберігання, перевіряти наявність і технічний стан;

вивчати індивідуально-психологічні якості особистості, проводити індивідуально-виховну роботу з особовим складом;

спиратися на закони України та інші нормативно-правові акти: застосовувати знання Конституції України, Статутів Збройних Сил України; основних керівних документів (накази, директиви), бойових статутів за видами Збройних Сил України, настанов родів військ, спеціальних військ, що регламентують діяльність за посадовим призначенням;

проводити навчальні заняття з військово-спеціальних і військово-технічних дисциплін; прийняти, здати посаду

Таблиця 1. Підсумки опитування щодо готовності випускників ВВНЗ до виконання службових обов'язків (920 осіб)

№ питання	Зміст питання анкети щодо готовності	Кількісні показники готовності, %				
		У повному обсязі	Є потреба у самовдосконаленні	Є потреба у консультативній допомозі	Є потреба в організованій підготовці	Інше
1.	Вивчати індивідуально-психологічні якості	65,7	23,6	9,5	1,0	0,2
2.	Згуртовувати військовий колектив	74,2	17,5	5,9	0,8	1,6
3.	Спиратися на нормативно-правову базу	67,3	24,6	6,9	1,0	0,2
4.	Здійснювати управлінську діяльність	78,1	16,6	3,9	1,4	-
5.	Проводити навчальні заняття	69,4	24,5	5,2	0,7	0,2
6.	Нести внутрішню службу	70,2	19,5	7,3	2,8	0,2
7.	Володіти озброєнням та військовою технікою	65,3	23,3	9,3	2,0	0,1
8.	Прийняти, здати посаду	65,2	14,6	18,6	1,5	0,1

№ питання	Зміст питання анкети щодо готовності	Кількісні показники готовності, %				
		у повному обсязі	Є потреба у самовдосконаленні	Є потреба у консультативній допомозі	Є потреба в організованій доповідності	Інше
Інтегральний показник		69,4	20,6	8,3	1,4	0,3

III. Запропоновані випускниками ВВНЗ зміни (напрями удосконалення) в змісті та методиці навчання, що на їх думку сприятимуть підвищенню якості власної підготовки (рисунок 1).

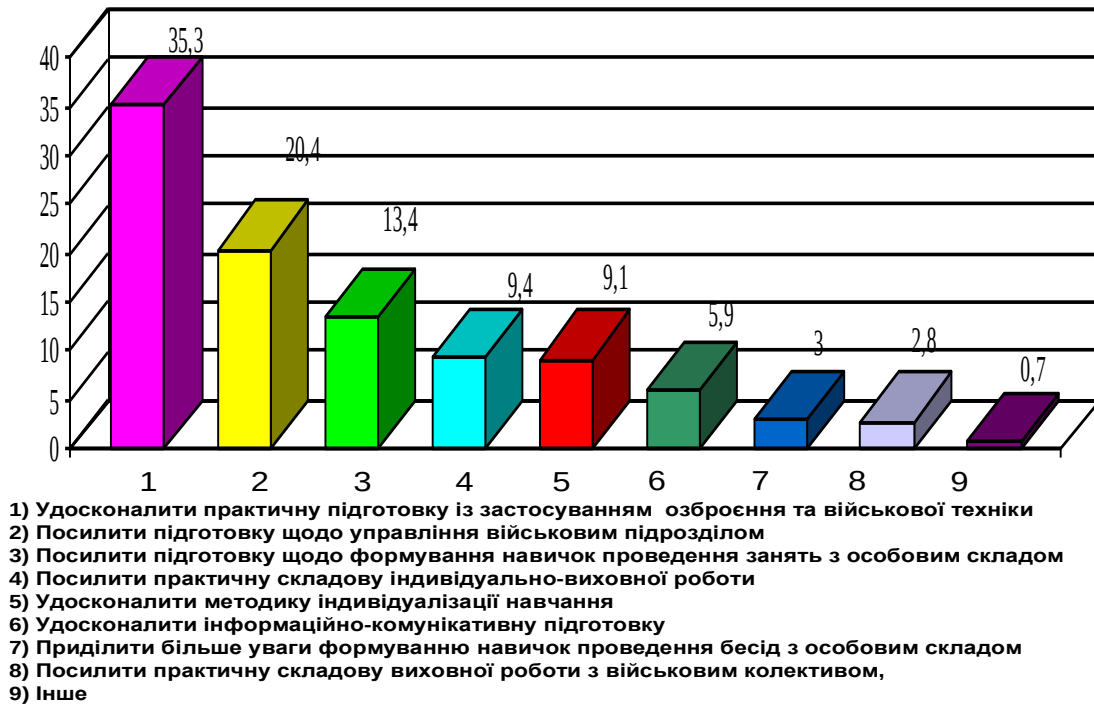

Рисунок 1. Напрями змін у змісті та методиці навчання, що запропоновані випускниками, для підвищення якості підготовки військових фахівців

Серед запропонованих випускниками ВВНЗ змін (напрямів удосконалення) в змісті та методиці навчання, що на їх думку сприятимуть підвищенню якості власної підготовки найбільш рейтинговими визначено такі:

удосконалити практичну підготовку із застосуванням озброєння та військової техніки;
 посилити підготовку щодо управління військовим підрозділом;
 посилити підготовку щодо формування навичок проведення занять з особовим складом.

Що стосується перших двох напрямів удосконалення змісту та методики навчання, то ці

питання залишаються актуальними у системі військової освіти протягом багатьох років. Вони поки що не знайшли свого кардинального вирішення. Це підтвердилося і в ході проведення антитерористичної

операції на сході України. Тобто майбутні офіцери гостро відчувають потребу в удосконаленні власної практичної підготовки, на користь якої доцільно внести відповідні зміни у навчальні програми і посилити її матеріально-технічне та методичне забезпечення.

IV. Організаційні заходи, що, на думку респондентів, слід вжити для підвищення якості підготовки випускників ВВНЗ (рисунок 2).

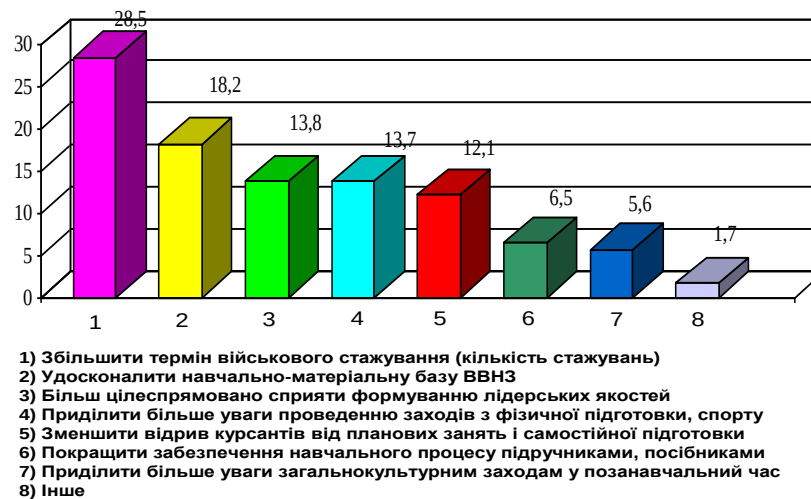

Рисунок 2. Рейтинг заходів, що на думку випускників слід вжити для підвищення якості підготовки військових фахівців

Як свідчать результати опитування, у рейтингу представлених заходів заслуговують на увагу перші п'ять, що перетнули позначку 10%. Серед них є й такий як – зменшити відрив курсантів від планових занять і самостійної підготовки. Подібні факти є неприпустимими і потребують посиленого контролю

та оперативного реагування з боку відповідних органів управління.

V. Нагальні проблеми, що за результатами самооцінювання більшою мірою турбують випускників стосовно проходження ними військової служби на первинній офіцерській посаді по завершенні навчання (рисунок 3).

Рисунок 3. Рейтинг проблем, що більшою мірою турбують випускників ВВНЗ

Побутові проблеми, по відношенню до інших, як свідчать результати опитування, значно більшою мірою (понад 66%) турбують випускників стосовно проходження ними військової служби на посаді за призначенням по завершенні навчання у ВВНЗ. Зазначені проблеми відсунули службові показники на другий план, навіть такий найбільш рейтинговий з них, як готовність до практичного застосування озброєння та військової техніки підрозділу.

Висновки з цього дослідження. Отже, за результатами опитування курсантів-випускників ВВНЗ отримано відповідні дані. Як ними скористатися? Чи достатньо наданої інформації для ефективного управління процесом гарантування якості підготовки військових фахівців на системній основі, а саме:

виявити проблеми щодо якості підготовки військових фахівців; проаналізувати причини проблем, виявити симптоми отриманого рівня якості; прийняти рішення щодо поліпшення якості підготовки фахівців; скласти план реалізації рішення; забезпечити виконання плану; перевірити результати виконання рішення; впровадити необхідні зміни в освітньо-виховний процес. У всякому разі, виконання перших двох з вищезазначених дій можуть слугувати певною основою щодо управління якістю підготовки військових фахівців.

Перспективи подальших напрямків дослідження. Загалом же наданої інформації для ефективного управління цим процесом на системній основі недостатньо. Щоб приступити до формування

цілком аргументованого управлінського рішення з постановкою конкретних завдань керівним органам ВВНЗ, факультетам, кафедрам, іншими структурним підрозділам стосовно поліпшення якості підготовки військових фахівців, потрібно значно розширити та поглибити подібну статистику. Важливу роль при цьому мають відігравати результати аналізу професійного відбору вступників, поточного контролю знань тих, хто навчається, об'єктивних даних щодо стану навчально-матеріальної бази, фінансування заходів з підготовки курсантів, роботи ДЕК, проведення інспекційних заходів, опитування викладацького складу ВВНЗ, відгуків з військ тощо.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про вищу освіту", № 1556-VII.
2. Системи управління якістю основні положення та словник: ДСТУ ISO – 9004 : 2008. – К.: Держстандарт України, 2008. – 17 с.
3. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.enqa.eu/files/ESG%20in%20Ukrainian.pdf>.
4. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bologna-bergen2005.no/Docs/oo-Main_doc/050221_ENQA_report.pdf.

5. Зельницький А.М. Вища військова освіта – проблема гарантування якості /Зельницький А.М. // Вісник НАОУ. – 2012. – № 1(26). – С. 23–25.

6. Звіт про НДР "Моніторинг в системі вищої військової освіти" (шифр "Моніторинг"), (заключний), № держреєстрації 01015U001527, К., НУОУ, 2015, 495с.

References

1. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu", No 1556-VII, (in Ukrainian).
2. Systemy upravlinnya yakistyu osnovni polozhennya ta slovnyk: DSTU ISO – 9004 : 2008 (2008). K.: Derzhstandart Ukrainy, 17 p., (in Ukrainian).
3. Standarty i rekomendatsiyi shchodo zabezpechennya yakosti v Yevropeys'komu prostori vyshchoyi osvity. [Elektronnij resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.enqa.eu/files/ESG%20in%20Ukrainian.pdf>, (in Ukrainian).
4. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. [Elektronnij resurs] – Rezhym dostupu: [bergen2005.no/Docs/oo-Main_doc/050221_ENQA_report.pdf](http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/oo-Main_doc/050221_ENQA_report.pdf).
5. Zelynyskyi A.M. (2008) Vyshcha viyskova osvita – problema harantuvannya yakosti /Zelynyskyi A.M. // Visnyk NAOU. No 1 (26), p. 23-25.
6. Zvit pro NDR "Monitorynh v systemi vyshchoyi viyskovoyi osvity" (shyfr "Monitorynh"), (2015), No derzhreystratsiyi 01015U001527, K., NUOU, 495 p., (in Ukrainian).

Надійшла до редколегії 15.03.19

Y. Chernykh, PhD in Technical Sciences, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv
O. Chernykh, Senior Researcher
Ivan Tchernjachovskiy National Defense University of Ukraine, Kyiv

THE PROBLEM OF PROVIDING GUARANTEES ON THE QUALITY OF MILITARY SPECIALISTS' TRAINING: RESULTS OF EXPERIMENTAL STUDIES

The article examines the quality of training of cadets – the graduates of higher military educational institutions and military educational units of higher education institutions (hereinafter – HMEI). The quality of training is assessed by future officers as the main components of their own competencies. The main factors contributing to the improvement of the quality of military specialists' training are analyzed.

In order to assess the quality of training of military specialists during the implementation of research work among graduates of HMEI, a sociological study has been conducted. The main attention is paid to the problem of identifying the current state of the quality of training of military specialists and the identification of factors that will increase the effectiveness of the educational process in the HMEI.

The sample was taken in seven leading HMEI: National Army Academy, Kharkiv National Air Force University, Military Academy (Odesa), Institute of Armored Forces of National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Zhytomyr Military Institute, the Military Institute of Telecommunications and Informatization, Military Institute of Taras Shevchenko National University of Kyiv.

The quality of training of military specialists was considered from the point of view of graduates' self-examination, namely: awareness of their own professionalism; possibilities of realization of individual abilities and inclinations; mastering the methodology of self-education, self-improvement; psychological readiness for professional activity; competence; ability to perform employment duties in the troops successfully.

When planning a sociological study, all questions were brought together into five main blocks: socio-demographic characteristics of respondents; level of readiness of graduates to perform employment duties in troops, forces (the formation of appropriate competencies); changes (directions of improvement) in the content and methods of studying in HMEI offered by graduates to improve the quality of their own training; organizational measures that, in future officers' opinion, should be used to improve the quality of training of military specialists; factors that are more of a concern for graduates after completing their studies.

Key words: quality of training, professional competence, graduate of higher military educational institution, sociological survey.

УДК 376:372. 881.111.1

I. Shestopalova, PhD in Pedagogical Sciences
Inter-Regional Academy of Personnel Management, Kyiv

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2019.41.48-51>

THE ENGLISH LANGUAGE LEARNING AS A PROCESS OF SOCIALISATION

The article is devoted to the problem of socialization of an individual in the process of studying a foreign language, which is a part of multicultural education and is considered as an important tool for a person's adaptation in a multicultural society. The leading idea of the article is the assertion that foreign language as a discipline has a huge socializing potential, as in the process of studying a foreign language, not only in terms of the active development of inherent capabilities, abilities, initiative, independence, take place, but also, in terms of assimilating and activating the generally accepted in a society socio-cultural rules and moral norms, which play a crucial role in the process of socialization. Since the main goal of the educational process in foreign languages is the formation of high communicative skills, its contribution to the process of socialization of a person is indisputable. In this sense, the following characteristics of the learning process in a foreign language are important: the focus on communication, respect for the identity and culture of other people, the focus on social activities, the acquisition of social experience in solving life and social problems, and the creation of its own system of life priorities. The communicative method of teaching foreign languages is based on the fact that the learning process is a model of

© І. Шестопалова, 2019